

Fialova vláda slibuje levnější potraviny. Dělá však vše pro ještě vyšší ceny

- CZ24 News | 27. listopadu 2023

ČESKO: Inlace klesá, ceny zemědělců i výrobců klesají, potraviny ale oproti očekáváním nezlevňují. Situaci ještě více zkomplikuje plán energetického regulátora zdražit od příštího roku velkým odběratelům velmi citelně elektřinu, který nahrává potravinářům, aby drželi vysoké ceny.

Čísla statistiků ukazují, že ceny zemědělců se meziročně snížily o 9,7 procenta a klesají již šestý měsíc za sebou. „Nicméně již v září se zrychlování poklesu cen zemědělců zastavilo, když meziročně klesly o 13,4 procenta, a tento trend pokračoval i v říjnu. Navíc říjen je druhý měsíc, kdy meziměsíčně ceny zemědělců dokonce stouply a to o 4,2 procenta. Stále však platí, že meziroční pokles cen potravinářů by se měl dále promítat do cen v obchodech, a tedy i do odeznívání spotřebitelské inflace,“ říká Petr Kymlička z poradenské skupiny Moore.

„Vzhledem k meziročnímu poklesu cen zemědělských výrobců existuje prostor pro další zlevňování potravin na pultech obchodů. Nedostatečná konkurence na českém trhu však způsobuje, že pokles cen v obchodech má výrazně pozvolnější tempo, než když dochází ke zdražování,“ komentoval situaci hlavní ekonom BH Securities Štěpán Křeček.

Výraznější zlevňování na trhu s potravinami se tedy neděje jednak kvůli chybějící vyšší konkurenci, která by ceny tlačila dolů, ale také kvůli zákazníkům, kteří vysoké ceny tolerovali a stále tolerují. „Firmy nastavují ceny tak, aby maximalizovaly své zisky, nikoliv společenský blahobyt. Dokud jim to tedy trh dovolí, budou držet ceny tak vysoko, jak je to jen možné,“ řekl k tomu redakci hlavní ekonom Cyrrus Vít Hradil. Ten také upozorňuje na to, že vlády po dlouhé roky selhávaly a dovolily v potravinářství vyrůst oligopolním strukturám, kdy trh ovládá několik málo velkých hráčů.

„Ti pak mají dostatečnou sílu na to, aby šroubovali ceny nahoru, aniž by jim hrozil významnější odliv zákazníků. Hořkou třešničkou na dortu pak jsou vládní dotace, včetně stropů na ceny energií. Tyto měly být od začátku koncipovány jako půjčky, nikoliv dary. Vláda, potažmo daňoví poplatníci, nenesou zodpovědnost za ziskovost soukromých firem a je skutečně zvrhlé, že se jim složili na desítky miliard nevratné podpory, aby následně sledovali jejich rekordní ziskovost,“ domnívá se Hradil.

Potravinářům nyní nahrává i fakt, že energetický regulátor od nového roku výrazně zvýší regulovanou složku elektřiny. Podle návrhu ERÚ má regulovaná složka elektřiny vzrůst pro domácnosti o 71 procent, pro velké podniky odebírající elektřinu na hladině vysokého napětí o 113 procent, na hladině velmi vysokého napětí o 206 procent. Od energeticky náročných firem proto přichází největší tlak na to, aby vláda nárůst zmírnila. Potravináři se snaží vyvolat dojem, že nárůst ceny elektřiny bude mít na výrobu zásadní vliv a že na další snižování cen potravin nebude prostor.

Že jakékoliv zvýšení cen energií povede k růstu cen potravin, tvrdí také prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu Tomáš Prouza. Podle něj navíc potravinářské firmy další možný růst nákladů postaví do velké nevyhody proti zahraničí.

Reakcí resortu průmyslu a obchodu jsou návrhy dvou změn v rámci konsolidačního balíčku. „Prvním z nich je možnost, aby vláda mohla i v průběhu roku rozhodnout o poskytnutí finančních prostředků na úpravu regulované složky ceny elektřiny, a to následně promítne Energetický regulační úřad

do nového cenového rozhodnutí. Nyní Energetický regulační úřad vydává cenové rozhodnutí pouze jednou ročně k 30. 11. Vláda tak bude mít možnost i v průběhu roku poskytnout prostředky na podporované zdroje energie. To umožní rychleji reagovat na situaci na trhu,“ řekl redakci mluvčí ministerstva Marek Vošahlík.

„Druhým je možnost odpustit poplatky za POZE určitým kategoriím odběratelů. Díky tomu by mohla vláda například odpustit platby poplatků podle jednotlivých napěťových hladin. Kombinací těchto opatření by stát snížil náklady na elektřinu, ochránil určité skupiny zákazníků před výkyvy na trhu a pomohl zvýšit konkurenceschopnost firem,“ uvedl Vošahlík.

O situaci v cenách energií pro velké odběratele má vláda ještě jednat. Na začátku prosince se má také ministr zemědělství Marek Výborný sejít na dalším jednání se zástupci obchodních řetězců.

[ZDROJ](#)